

Dariusz Jurczak

Olsztyńska Wyższa Szkoła, Olsztyn

Administracja publiczna a bezpieczeństwo migrującej społeczności lokalnej pogranicza polsko-rosyjskiego

Streszczenie

Materiał przedstawia administrację publiczną w kontekście bezpieczeństwa migrującej społeczności lokalnej pogranicza polsko-rosyjskiego. Autor pokazuje administrację publiczną w badaniach socjologicznych, bezpieczeństwo społeczne społeczności lokalnej, które związane jest z migracją. Kluczowym wydaje się dla prezentowanego artykułu zarys projektu badawczego, w którym wiodącą rolę odgrywają przedstawiciele administracji publicznej kształtujący poczucie bezpieczeństwa mieszkańców badanego regionu.

Słowa kluczowe: administracja publiczna, bezpieczeństwo, migracja, społeczność lokalna, pogranicze polsko-rosyjskie.

Administracja publiczna — ujęcie empiryczno-praktyczne

Od najdawniejszych starożytnych czasów przejawy administrowania uwidaczniały się w ślad za postępami cywilizacji, podobnie jak dziś. Zatem administrację należy wyodrębnić, pokazywać i badać tak, jak się ona kształtowała czy kształtuje. To socjologiczne jej ujęcie dawałoby wyraz rzetelności i obiektywności przedsięwzięcia. Tym samym nie narażałoby się także na zarzut zniekształcenia. Czy można dobrze wykonać to zadanie, mając do dyspozycji materiały, stosując odpowiednie metody, techniki badań oraz narzędzia badawcze. Administrację pokazywano wielokrotnie w ujęciu historycznym. Warto rozwijać badania nad administracją z płaszczyzny bezpieczeństwa społecznego, indywidualnego, poczucia bezpieczeństwa mieszkańców pogranicza polsko-rosyjskiego.

Dziś w ujęciu socjologicznym należy tak badać administrację publiczną, by pokazywać i opisywać najistotniejsze jej cechy przedmiotowe, które łącznie czynią z administracji zjawisko osobne, całościowe i swoiste; zjawisko trwałe i w istocie podlegające z biegiem czasu niewielkim tylko modyfikacjom¹. Trzeba by też tak definiować wyodrębnione zjawisko, by nie narażać się na potrzebę definicji dodatkowych; niejako piętrowych. Po trzecie wyróżnianie administracji powinno obejmować przedmiot na tyle szeroko, by nie zostały poza nim takie przedsięwzięcia, które są uznane za administrację, w jakiejś przyjętej metodzie opisu. Należy pamiętać o trwałej potrzebie dostosowania pojęcia administracji do całości okoliczności politycznych, ustrojowych i społecznych, panujących w danym czasie i miejscu. I choć elementy

¹ *Administracja publiczna*, J. Boć (red.), Kolonia Limited, 2004, s. 8.

te są raczej mobilne, podstawowa konstrukcja administracji jest raczej trwała. Po czwarte istotna jest metoda poszukiwania określenia administracja. Czego jednak mamy szukać? Wszechstronnego opisu zjawiska czy granic dzielących je z innymi zjawiskami społecznymi².

Ujęcie socjologiczne preferowali w nauce szczególnie autorzy włoscy, z których R. Alessi w 1996 roku definiuje administrację publiczną jako bezpośrednią i konkretną działalność, którą przez czynności rzeczywiste realizuje się konkretne cele bezpieczeństwa, postępu i dobrobytu zbiorowości, a Zanobini widzi w administracji publicznej praktyczną działalność, którą państwo podejmuje bezpośrednio dla ochrony interesów publicznych stanowiących jego naturalne cele czy inne szczególne cele uznane za wymagające ochrony³.

Rządzenie jest sprawą praktyczną. Oceniane jest przez pryzmat efektywności. Stąd też administracja publiczna jako główny instrument sprawowania władzy jest zjawiskiem wielowymiarowym⁴. Zgodnie z definicją administracja powinna działać w granicach prawa. Jej służalczość wobec zaspokojenia społecznych potrzeb zbiorowych wymusza złożoną formułę jej budowy, różnorodności przyjmowanych wobec niej (ale i przez nią) rozwiązań normatywnych, instytucjonalnych, kadrowych⁵. W konsekwencji mamy do czynienia z rozbudowanymi strukturami działającymi na szczeblu centralnym i terenowym, opartymi na centralistycznych i samorządowych powiązaniach, skupiającymi wiele podmiotów, zatrudniającymi dużo zespołów urzędniczych, o nierzadko odpowiednich kompetencjach i środkach finansowych pozostających w ich dyspozycji⁶.

Każde określenie administracji z osobna i wszystkie określenia razem odpowiadają łącznie lub wybiórczo na zestaw pytań dotyczących:

- a) podmiotu działania,
- b) celu działania,
- c) przedmiotu działania,
- d) cech działania, a zwłaszcza sposobu działania,
- e) adresata działania⁷.

Odpowiedzi na wskazane pytania, jako elementy składowe spotykanych w literaturze definicji administracji, występują w poszczególnych ujęciach w różnej kolejności, zmiennym akcentowaniu, różnorodnym związku wewnętrznym, w swoistej rozbudowie i powinny być dostosowane do celu rozwiązań.

Tradycyjnym oczekiwaniem adresowanym do zawodowych urzędników administracji publicznej — nie mając na myśli wymiaru sprawiedliwości — jest neutralność polityczna: nie zależnie od tego, która partia rządzi, urzędnicy publiczni powinni realizować jej politykę z równą kompetencją i gorliwością. W dobrej administracji podwładni

² *Ibidem*, s. 8.

³ *Ibidem*, s. 9.

⁴ J. Zieliński, *Bezpieczeństwo społeczne i jego ustrojowe uwarunkowania*, (w:) N. Frołowa, M. Kubiak, J. Zieliński (red.), *Polska — Rosja. Dwa punkty widzenia na współczesny świat*, Warszawa-Moskwa 2018, s. 26.

⁵ G. Rydlewski, *System administracji publicznej w państwach Unii Europejskiej*, Warszawa 2009, s. 9.

⁶ J. Zieliński, *op. cit.*, s. 26–27.

⁷ *Administracja...*, *op. cit.*, s. 8.

są w stanie udzielić swoim zwierzchnikom rad, które nie będą się im podobać, a czasem odmówić wykonania poleceń wymagających działań naruszających prawo⁸. Taki stan można osiągnąć, gdy zapewni się urzędnikom z mianowania minimum ochrony przed arbitralnością decyzji polityków, zawdzięczających pozycję wyborcom. Zakłada to niezależność polityki personalnej, decyzji o zatrudnieniu i awansach, od kryteriów politycznych, a szerzej od względów partykularnych (koneksje partyjne, rodzinne, znajomości i lub przekupstwo)⁹. Zbliżenie się do tego ideału wymaga tak wysokiego poziomu kultury politycznej, że rzadko udaje się to nawet w krajach o długiej tradycji rządów demokratycznych. Od upolitycznienia nie jest całkiem wolna ani administracja niemiecka, ani szwedzka, nie wspominając francuskiej¹⁰. W administracji europejskiej apolityczność starano się osiągnąć, zapewniając stałość zatrudnienia wyższym urzędnikom w ramach, na przykład, korpusu służby cywilnej lub udzielając innych gwarancji pewności zatrudnienia. Pozwalało to oddzielić funkcje z wyboru (polityczne) od funkcji z mianowania (administracyjne), czyli oddzielić decyzje dotyczące celów i metod ich osiągania od samego procesu wdrażania. To rozwiązanie spełniło swoje zadanie, kiedy od administracji oczekiwano głównie, by działała zgodnie z formalnymi normami prawa i wewnętrznym regulaminem, nie zostawiając urzędnikom swobody decyzji. Funkcją administracji było wykonywanie czynności zgodnie z normą prawa. Do tej pory zresztą pozostawienie urzędnikom zbyt dużego zakresu arbitralności jest słusznie traktowane jako zagrożenie dla interesu publicznego. Za niedościgły wzorzec administracji doskonałości uznany był przez długi czas typ idealny biurokracji Maxa Webera. Można jedna postawić pytanie, czy i w jakim stopniu, w warunkach jakościowych i ilościowych przemian w strukturach państwa, model ten pasuje do potrzeb współczesności.

Należy zaznaczyć, iż od tego okresu dużo się zmieniło. Państwo ewaluowało nie tylko w kierunku wzrostu udziału urzędników administracji publicznej wśród ogółu zatrudnionych i dramatycznego wzrostu udziału budżetu państwa w PKB, ale nastąpiło znaczne rozszerzenie zakresu funkcji oraz aktywności działań administracyjnych. Tę funkcję można kojarzyć ze wzrostem roli administracji jako uczestnika procesu tworzenia programów politycznych. Nasilenie tej tendencji nastąpiło wraz z powszechnie przyjętą, choć w różnych krajach w różnym stopniu, ideą „państwa dobrobytu”. Efektem takich działań było zagęszczenie przestrzeni działania administracji publicznej. Rządy państw zmieniają kurs polityki, wprowadzając nowe programy, stawiając urzędnikom administracji nowe wymagania, stawiając na zdolności, kwalifikacje oraz kreatywność. Można stwierdzić, iż administracja publiczna i jej urzędnicy stanęli wobec nowych wyzwań i oczekiwań.

⁸J. Pope, *Confronting Corruption, The elements of a National Integrity System*, Transparency International, 2000, s. 108; zob. też A.Z. Kamiński, *Administracja publiczna we współczesnym państwie*, (w:) J. Czaputowicz (red.), *Administracja publiczna. Wyzwania w dobie integracji europejskiej*, Warszawa 2008, s. 53-54.

⁹Szerszy katalog: *ibidem*, s. 54.

¹⁰B.G. Peters, *Administracja publiczna w systemie politycznym*, K. Frieske (tłum.), Warszawa 1999, s. 163-178; szerzej: A.Z. Kamiński, *op. cit.*, s. 54.

Bezpieczeństwo społeczne a migracje

Nauki społeczne stanowią odwzorowanie potrzeb społecznych w teorii problemu¹¹. Bezpieczeństwo społeczne jest związane z taką potrzebą i dlatego powinno być obiektem i przedmiotem badań naukowych. Jego celem jest dostarczenie wiedzy pomagającej wyjaśnić, ocenić i zrozumieć, jak zagrożenia społeczne wpływają na bezpieczeństwo podmiotu (tu: bezpieczeństwo społeczne na migrację). Bezpieczeństwo społeczne jest problemem zdeterminowanym oczekiwaniami społecznymi realizowanymi w ramach systemu bezpieczeństwa państwa. Opisuje, diagnozuje i monitoruje zagrożenia społeczne pod kątem ich wpływu na bezpieczeństwo państwa. Jest istotnym składnikiem szerszego pojęcia, tj. bezpieczeństwa narodowego. Bezpieczeństwo społeczne zajmuje się relacjami zagrożeń społecznych i ich wpływem na bezpieczeństwo państwa (działanie administracji publicznej i jej wpływ na bezpieczeństwo migrujących mieszkańców regionu Warmii i Mazur).

Potrzeba bezpieczeństwa to cecha człowieka sprowadzająca się do unikania sytuacji zagrażających jemu i jego dobrom w relacji z otoczeniem: Są to sytuacje dwojakiego rodzaju: wiążące się z brakiem możliwości zaspokojenia potrzeb ludzkich i sytuacje wiążące się z niemożliwością normalnego funkcjonowania psychofizycznego i społecznego¹².

Do czynników zagrażających bezpieczeństwu człowieka zalicza się:

- brak stabilności i możliwości przewidzenia sytuacji, nienormalność sytuacji życiowej, brak uznania, akceptacji i życzliwości,
- antycypowanie braku pomocy, oparcia i solidarności,
- niedoświadczanie przyjaźni, brak kolegów, koleżanek i przynależności do podmiotów znaczących, świadomość ograniczoności własnych możliwości w zakresie ochrony swych dóbr,
- poczucie złej perspektywy i istnienia zagrożeń, brak powodzenia w życiu i działalności, brak sprawiedliwości, ładu i porządku, choroba,
- stany traumatyczne, nagłe zerwanie więzi z osobami bliskimi,
- poczucie utraty podstaw egzystencji, ostra rywalizacja w utrzymaniu godziwego statusu społecznego,
- przemoc, agresja i gwałt ze strony ludzi, niekorzystne, katastroficzne zjawiska przyrodnicze i konflikty¹³.

Znaczące wydarzenia, do których dochodzi na całym świecie coraz częściej, związane są z międzynarodową migracją. Nie jest to oczywiście zjawisko nowe. W gruncie rzeczy ludzie od zawsze przemieszczali się w poszukiwaniu nowych możliwości lub uciekając przed nędzą, konfliktami i degradacją środowiska naturalnego¹⁴. Te ruchy ludności przybierają wiele postaci: ludzie migrują jako robotnicy fizyczni, wysoko wykwalifikowani specjaliści, przedsiębiorcy, uchodźcy lub członkowie rodzin

¹¹ W. Chojnacki, *Bezpieczeństwo a nauka*, (w:) B. Wiśniewski (red.), *Bezpieczeństwo w teorii i badaniach naukowych*, Szczytno 2011, s. 89.

¹² R.B. Woźniak, *U podstaw socjoglobalistyki. Koncepcje i zagrożenia*, Szczecin 2009, s. 226–227.

¹³ G. Świątkiewicz, *Profilaktyka w środowisku lokalnym*, Warszawa 2002; zob. też R.B. Woźniak, *op. cit.*, s. 226–227.

¹⁴ S. Castles, M.J. Miller, *Migracje we współczesnym świecie*, Warszawa 2011, s. 19.

wcześniejszych migrantów. Podziały klasowe są istotne — kraje docelowe rywalizują między sobą w ściąganiu migrantów wysoko wykwalifikowanych, oferując im korzystne zasady wjazdu i pobytu, podczas gdy robotników fizycznych i uchodźców często spotyka wykluczenie i dyskryminacja. Pojawiają się nowe formy mobilności:

- migracje emerytalne,
- przemieszczanie się w poszukiwaniu lepszego (lub po prostu innego) stylu życia,
- migracje wielokrotne lub cyrkularne¹⁵.

Niektóre osoby podróżują jako turyści z zamiarem sprawdzenia ewentualnych miejsc docelowych dla migracji, w związku z czym zatarciu ulega także różnica między migracją a turystyką. Ostatecznie wielu migrantów bez względu na to, czy początkowo mieli zamiar wyjechać tylko na pewien okres, czy na stałe, staje się osiedleńcami. Tworzą się sieci migracyjne, łączące obszary pochodzenia i tereny docelowe, które wywołują poważne zmiany w każdym z nich. Skutkiem migracji może być przeobrażenie struktur demograficznych, ekonomicznych i społecznych, a także zastrzyk nowej różnorodności kulturowej, która często stawia pod znakiem zapytania tożsamość narodową¹⁶.

Występujące zjawiska zmieniają całe społeczeństwa, a tym samym społeczności etniczne. Procesy migracji stwarzają możliwości przekraczania granic państwowych. Równocześnie procesy zwiększonej ruchliwości przestrzennej wpływają na ruchy migracyjne ludności. Jaka jest skala i dynamika owej ruchliwości¹⁷?

Przemieszczanie się ludności z miejsca na miejsce jest nieodłączną cechą ludzkości. Migracje zawsze miały związek z ważnymi zdarzeniami i procesami gospodarczymi, społecznymi, politycznymi. W historii ruchów migracyjnych można wyróżnić zróżnicowane przyczyny migracji związane z różnymi okresami historycznymi. Przyczyną przemieszczeń była konieczność zdobywania pożywienia, wojny, najazdy, podboje, które prowadziły do zajęcia nowych przestrzeni i środków do życia. Były też konsekwencją wielkich odkryć geograficznych i towarzyszących im ekspansji terytorialnych. Migracje nabrały powszechnego i globalnego charakteru na całym świecie. Również Polacy uczestniczą w nich od pokoleń¹⁸.

O skali i charakterze mobilności zarobkowej decyduje w dużej mierze popyt na pracę imigrantów w krajach docelowych. Migracje zagraniczne mogą być uznane za ważny element strategii ekonomicznych gospodarstw domowych.

Należy podkreślić, iż migracja zarobkowa nie może być traktowana jako remedium na wszelkie problemy i nie zastąpi polityki rozwoju obszarów peryferyjnych. Międzynarodowa mobilność pracownicza pozwala generować pokaźne strumienie dochodów, ale i co należy przyjąć, wiąże się również z szeregiem negatywnych efektów, stawiając często pod znakiem zapytania funkcjonowanie lokalnych społeczności.

¹⁵ *Ibidem*, s. 21.

¹⁶ *Ibidem*, s. 21.

¹⁷ D. Jurczak, *Nielegalna migracja na cudzoziemców na pograniczu polsko-niemieckim 1919–2000 (Studium socjologiczne)*, Olsztyn 2009, s. 253.

¹⁸ *Migracja. Uchodźstwo. Wielokulturowość. Zderzenie kultur we współczesnym świecie*, D. Lalak (red.), Warszawa 2007, s. 152.

Działania likwidujące niedoskonałości rynkowe nie tylko zmniejszą presję migracyjną, ale i mogą dać bodźce do rozwoju¹⁹.

O tym, że Polska jest krajem emigracji, wiemy od dawna niemal wszyscy. Dość powszechna wydaje się wiedza o dużej skali odpływu Polaków za granicę, zwłaszcza po wstąpieniu naszego kraju do Unii Europejskiej, a nawet o pewnej unikatowości tej migracji na tle innych państw europejskich, które w większości doświadczają stosunkowo niewielkiego poziomu migracji ludności, na ogół zresztą kompensowanego z nawiązką przez napływ cudzoziemców²⁰.

Jednak migracja jest nie tylko reakcją na trudne warunki życia w ojczyźnie. Wiąże się także z poszukiwaniem lepszych szans i innego stylu życia. Przemieszczają się nie tylko ubodzy. Coraz większy jest przepływ osób między krajami bogatymi. Ponadto do zwiększenia skali migracji może prowadzić rozwój gospodarczy biedniejszych państw, zapewniający im mieszkańcom potrzebne do przemieszczania się środki. Choć niektórzy migranci są ofiarami nadużyć i wyzysku, to jednak większość na migracji korzysta i dzięki mobilności ma szansę żyć lepiej. Mimo że warunki ich życia bywają trudne, to i tak często wolą je od nędzy, niepewności i braku szans w ojczyźnie. Gdyby było inaczej nie decydowaliby się na migrację²¹.

Społeczność lokalna pogranicza polsko-rosyjskiego. Zarys projektu badawczego

Lokalna społeczność jest małą zbiorowością, w której wszyscy dobrze się znają i dużo wiedzą o sobie nawzajem. Gromadzenie wiedzy dotyczącej danej jednostki rozpoczyna się w momencie urodzenia dziecka. Co więcej, prawie wszyscy są ze sobą spokrewnieni. Osoba spoza społeczności lokalnej zawsze traktowana będzie jak „obcy”, ponieważ nie ma zaplecza dotyczącego ponadpokoleniowej więzi terytorialnej oraz mieszkającymi w sąsiedztwie krewnymi. Społeczność lokalną porównać można zatem do jednej, wielkiej rodziny.

Społeczność lokalna cechuje się istnieniem charakterystycznej więzi społecznej, która bazuje na podobieństwie postaw emocjonalnych wobec terytorium i ludzi go zamieszkujących. Stosunki społeczne przybierają zatem nieformalną i osobową formę. Problem określenia, kto jest kim i jakie role w zbiorowości pełni, nie występuje. Stosunkowo dokładnie określone są prawa i obowiązki, które wynikają w głównej mierze z kategorii, takich jak wiek, płeć czy pochodzenie. Zachowania jednostek są uważnie obserwowane i przebiegać powinny zgodnie z oczekiwaniami pozostałych członków zbiorowości. Kontrola społeczna wiąże się z szerokim zakresem wiadomości, co powoduje zlewanie się wzorów i norm zachowań. Niezwykle skutecznie działa opinia społeczna. Co więcej, nie występuje duża rozbieżność w ocenie zachowań ludzi, ponieważ system wartości ulega ujednoliceń, a wzory i normy zachowań stają się podobne. Nieformalne i formalne stosunki społeczne zlewają się ze sobą oraz przeplatają. Nie występuje zdecydowany podział na formalne, rzeczowe i przedmiotowe

¹⁹ P. Kaczmarczyk, *Migracje zarobkowe Polaków w dobie przemian*, Warszawa 2005, s. 333–341.

²⁰ *Współczesne polskie migracje, strategie — skutki społeczne — reakcja państwa*, M. Lesińska, M. Okólski (red.), Warszawa 2013, s. 7.

²¹ S. Castles, M.J. Miller, *op. cit.*, s. 21–22.

traktowanie ludzi, jak także podmiotowe, nieformalne i osobowe, jak rzecz się ma w przypadku społeczności wielkomiejskich²².

W literaturze przedmiotu istnieje wiele definicji społeczności lokalnej. W różnych z nich, bardziej lub mniej rozbudowanych, występują trzy elementy stałe: interakcje społeczne, terytorium i więź psychiczna, która wyraża się w poczuciu wspólnoty z ludnością zamieszkującą dane terytorium oraz w postrzeganiu tego terytorium jako „naszego miejsca”. Dwa z wymienionych elementów są zbieżne ze składowymi definicji grupy jako społecznej mikrostruktury. Pomimo tego społeczność lokalna różni się od tak definiowanej grupy społecznej²³.

O lokalnej społeczności mówić można jak o społeczno-przestrzennej strukturze tworzonej przez ludzi pozostających ze sobą w interakcjach społecznych oraz zależnościach w obrębie danego terenu i posiadających poczucie przestrzennej i grupowej tożsamości lub wspólny status jako część wspólnych więzi²⁴.

Niektórzy autorzy do wymienionych cech społeczności lokalnych dodają także zdolność podejmowania działań wspólnych na rzecz rozwiązywania dotyczących ich problemów, zdolność tą postrzega się jako zależną od wewnętrznej spójności społeczności lokalnych, na rzecz której działają systemy powiązań, instytucji i zależności w nich istniejące²⁵.

Częściami składowymi lokalnej społeczności są podstawowe grupy pierwotne, a mianowicie rodzina i sąsiedztwo, zaś relacje pomiędzy jej członkami zazwyczaj mają charakter stosunków osobowych²⁶.

Pojęcie społeczności lokalnej odnosić się może w niektórych przypadkach do grup społecznych niepołączonych wspólną terytorialną. Nazwani tak mogą być przykładowo pracownicy jednego zakładu pracy. Mianem tym mogą być również określone grupy, które wspólnie wykonują pewne działania, np. studenci jednej uczelni, uczniowie jednej klasy, obozu, itp. Niemniej jednak zazwyczaj terminu „społeczność lokalna” używa się, określając mieszkańców większych terenów (miasta, gminy) tudzież mniejszych (osiedla, wieś). Na każdym z tychże poziomów istnieją możliwości mobilizacji oraz współdziałania mieszkańców celem zaspokojenia potrzeb czy rozwiązania problemów²⁷.

Analizując rozmaite zagrożenia — zwłaszcza te, które mogą budzić w jakiejś społeczności lokalnej lub w całym społeczeństwie uzasadnione zaniepokojenie — należy zwrócić uwagę na to, czy i w jakim stopniu stają się one w danych zbiorowościach problemami społecznymi i w zależności od oceny ważności danych problemów podejmować możliwie skuteczne działania. Oczywiście najlepsze są takie przeciwdziałania, które eliminują przyczyny powstałych problemów społecznych, czyli usuwają zaistniałe zagrożenia. Nie jest to jednak zawsze możliwe. Jeśli nie można więc usunąć

²² *Ibidem*, s. 159–160.

²³ B. Szacka, *Wprowadzenie do socjologii*, wyd. Oficyna Naukowa, Warszawa 2003, s. 171.

²⁴ P. Starosta, *Poza metropolią. Wiejskie i małomiasteczkowe zbiorowości lokalne a wzory porządku makrospołecznego*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1995, s. 31.

²⁵ *Ibidem*, s. 30.

²⁶ B. Szacka, *op. cit.*, s. 172.

²⁷ G. Świątkiewicz, *Profilaktyka w społecznościach lokalnych*, (w:) G. Świątkiewicz (red.), *Profilaktyka w środowisku lokalnym*, wyd. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2002, s. 34–35.

zagrożeń, to trzeba przynajmniej gromadzić środki, które są niezbędne do przezwyciężenia ewentualnych skutków danych zagrożeń. Bowiem dysponowanie takimi środkami daje ludziom poczucie bezpieczeństwa, nawet pomimo utrzymywania się istniejących zagrożeń²⁸.

Otóż z takimi wyzwaniami powstałymi w wyniku braku zatrudnienia w regionie warmińsko-mazurskim, eskalacji migracji zarobkowej mieszkańców regionu, działań administracji będzie musiał zmierzyć się przygotowujący w katedrze administracji Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie projekt badaczy pt. „Administracja publiczna a bezpieczeństwo migrującej społeczności lokalnej pogranicza polsko-rosyjskiego”. Do udziału w projekcie badawczym zaproszono między innymi Uniwersytet w Sankt Petersburgu, filia w Polesku (wykładowców i studentów). W przedmiotowym projekcie uczestniczą i przygotowują narzędzia badawcze studenci koła naukowego administracji Wyższej Szkoły Informatyki i Ekonomii TWP w Olsztynie i Wydziału Zamiejscowego w Kętrzynie. Kierownikiem projektu badawczego jest dr Dariusz Jurczak — kierownik katedry administracji, zastępcą kierownika projektu jest dr Anatolij Kibysz.

Niniejszy projekt oparty jest na spójnym i kompleksowym podejściu do badań, biorąc pod uwagę rolę, jaką odgrywa współczesne bezpieczeństwo w administracji publicznej (podejście społeczne, pedagogiczne, demograficzne, prawne).

Celem głównym projektu będzie poznanie szeroko pojętych uwarunkowań związanych z wpływem administracji na bezpieczeństwo mieszkańców regionu warmińsko-mazurskiego (Obwodu kaliningradzkiego), wpływie działania administracji publicznej na bezpieczeństwo migrującej społeczności pogranicza polsko-rosyjskiego, związku administracji publicznej z prowadzeniem profilaktyki resocjalizacji nieletnich sprawców czynów przestępczych w Obwodzie kaliningradzkim, szeroko pojętą profilaktyką uzależnień, wpływem rodziny na migrację zarobkową, rolą mediów społecznościowych w kształtowaniu bezpieczeństwa regionu warmińsko-mazurskiego (Obwodu kaliningradzkiego). Bezpieczeństwo rozpatrywane będzie w kontekście współpracy międzynarodowej, współdziałania przedstawicieli administracji regionu warmińsko-mazurskiego (Obwodu kaliningradzkiego) z mieszkańcami wymienionym regionów.

Niezwykle ważny jest poziom wiedzy na temat świadomości mieszkańców regionu: w jaki sposób reagują na najważniejsze wydarzenia związane z działaniem administracji na rzecz zapewnienia bezpieczeństwa, ograniczania migracji zarobkowej mieszkańców regionu, jak reagują media społecznościowe na działania administracji publicznej w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa mieszkańcom, jaka jest reakcja mieszkańców Obwodu kaliningradzkiego na prowadzenie profilaktyki resocjalizacji nieletnich sprawców przestępstw. Ważne miejsce w badaniach zajmą również trendy postaw i opinii, a także problemy edukacji i wychowania obywatelskiego do zmian i kierunków działania administracji publicznej na rzecz bezpieczeństwa. Niniejszy projekt ma charakter interdyscyplinarny, dlatego do udziału w nim zaproszono przedstawicieli nauki z różnych dyscyplin naukowych (socjologii, pedagogiki, ekonomii, prawa, nauk o bezpieczeństwie), a co najważniejsze studentów uczelni, które po

²⁸ *Bezpieczeństwo publiczne w przestrzeni miejskiej*, W. Fehler (red.), Warszawa 2010, s. 309.

podpisaniu stosownych porozumień o współpracy stały się uczelniami partnerskimi, realizującymi wspólne badania naukowe.

Zakończenie

W erze globalizacji przez granice państw przepływa więcej idei, towarów i ludzi niż kiedykolwiek wcześniej w historii. W związku z tym społeczeństwa, w których żyjemy, ulegają ogromnym przeobrażeniom. Wiele społeczeństw po raz pierwszy różnicuje się etnicznie, a wieloetniczna struktura innych ulega modyfikacjom bądź utrzuca się. Ale czy to za sprawą nawiązywanych w wyniku globalnej migracji kontaktów osobistych, czy za pośrednictwem środków przekazu i Internetu, członkowie wszystkich społeczeństw mają dziś do czynienia z ludźmi, którzy myślą, wyglądają i żyją inaczej niż oni sami²⁹.

Prezentowany materiał jest zaledwie zapowiedzią przedsięwzięcia badawczego, które koncentruje się wokół problematyki tak obecnej w świecie nauki, jak działanie administracji publicznej, migracji regionalnej do krajów europejskich (w celu poszukiwania pracy, osiedlenia się), bezpieczeństwa społecznego. Ten odważny temat badawczy, bo tak trzeba go nazwać, nasuwa wiele pytań i wątpliwości. Przed zespołem badawczym stoi duże wyzwanie. Powstaje pytanie, czy uda się to zamierzenie zrealizować. Istotnym w analizie badawczej staje się pokazanie działania administracji publicznej w Obwodzie kaliningradzkim, próba odniesienia do administracji publicznej w Polsce, w kontekście zmiany społecznej.

Bibliografia

- Administracja publiczna*, J. Boć (red.), Kolonia Limited, 2004.
- Bezpieczeństwo publiczne w przestrzeni miejskiej*, W. Fehler (red.), Warszawa 2010.
- Castles S., Miller M.J., *Migracje we współczesnym świecie*, Warszawa 2011.
- Chojnacki W., *Bezpieczeństwo a nauka*, (w:) B. Wiśniewski (red.), *Bezpieczeństwo w teorii i badaniach naukowych*, Szczytno 2011.
- Giddens A., *Socjologia*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2017.
- Jurczak D., *Nielegalna migracja na cudzoziemców na pograniczu polsko-niemieckim 1919–2000 (Studium socjologiczne)*, Olsztyn 2009.
- Kaczmarczyk P., *Migracje zarobkowe Polaków w dobie przemian*, Warszawa 2005.
- Kamiński A.Z., *Administracja publiczna we współczesnym państwie*, (w:) J. Czaputowicz (red.), *Administracja publiczna. Wyzwania w dobie integracji europejskiej*, Warszawa 2008.
- Migracja. Uchodźstwo. Wielokulturowość. Zderzenie kultur we współczesnym świecie*, D. Lalak (red.), Warszawa 2007.
- Pope J., *Confronting Corruption, The elements of a National Integrity System*, Transparency International, 2000.
- Rydlewski G., *System administracji publicznej w państwach Unii Europejskiej*, Warszawa 2009.
- Peters B.G., *Administracja publiczna w systemie politycznym*, K. Frieske (tłum.), Warszawa 1999.
- Starosta P., *Poza metropolią. Wiejskie i małomiasteczkowe zbiorowości lokalne a wzory porządku makrospołecznego*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 1995.
- Świątkiewicz G., *Profilaktyka w środowisku lokalnym*, Warszawa 2002.

²⁹ A. Giddens, *Socjologia*, Wydawnictwo PWN, Warszawa 2017, s. 668.

Świątkiewicz G., *Profilaktyka w społecznościach lokalnych*, (w:) G. Świątkiewicz (red.), *Profilaktyka w środowisku lokalnym*, wyd. Krajowe Biuro ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2002.

Szacka B., *Wprowadzenie do socjologii*, wyd. Oficyna Naukowa, Warszawa 2003.

Woźniak R.B., *U podstaw socjoglobalistyki. Koncepcje i zagrożenia*, Szczecin 2009.

Współczesne polskie migracje, strategie — skutki społeczne — reakcja państwa, M. Lesińska, M. Okólski (red.), Warszawa 2013.

Zieliński J., *Bezpieczeństwo społeczne i jego ustrojowe uwarunkowania*, (w:) N. Frołowa, M. Kubiak, J. Zieliński (red.), *Polska — Rosja. Dwa punkty widzenia na współczesny świat*, Warszawa-Moskwa 2018.

Public administration and the safety of the migrating local community from the Polish-Russian borderland

Abstract

The article presents public administration in the context of the security of the migrating local community from the Polish-Russian borderland. The author shows public administration in sociological research and the social security of the local community related to migration. The outline of the research project seems to be of key importance for the presented article, in which the leading role is played by representatives of public administration shaping the sense of security of the inhabitants of the studied region.

Keywords: public administration, security, migration, local community, Polish-Russian borderland.